

COP29: bitka za klimatsko financiranje

Автор(и): Николай Петков, Климатека

Дата: 18.11.2024 Брой: 11/2024

Najveća godišnja konferencija o klimatskim promjenama – COP29 – održava se u Bakuu, u Azerbajdžanu. Središnja tema je ažuriranje financiranja mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama za zemlje u razvoju – cilj postavljen Pariškim sporazumom. Tijekom prva tri dana COP29 održan je samit svjetskih čelnika na kojem je postignut dogovor o pravilima za ugljične kredite. Problematično ostaje što je forum ponovno domaćin zemlja proizvođač nafte s autoritarnim upravljanjem. Drugu godinu zaredom Bugarska ima svoj paviljon i sudjeluje sa službenom delegacijom od 72 osobe, na čelu s predsjednikom Rumenom Radevom.

Između 11. i 22. studenog COP29 se održava u Bakuu, a sudjeluje više od 66.000 delegata iz 200 zemalja. Tisuće predstavnika tvrtki za fosilna goriva ponovno su prisutni, što nastavlja zabrinjavajući trend posljednjih nekoliko COP-ova i dodatno potkopava pregovore. Tijekom prva tri dana održan je sastanak na visokoj razini

predstavnik zemalja s ciljem postavljanja temelja za odluke foruma. Do sada nije postignut dogovor o većini ključnih točaka dnevnog reda konferencije, ali je vjerojatno da će do njezina kraja ponovno biti potpisan dokument s ključnim pozivima.

Azerbajdžan – zemlja proizvođač nafte ponovno je domaćin

Drugu godinu zaredom domaćin COP-a je zemlja proizvođač nafte. Očekuje se da će Azerbajdžan značajno povećati svoju proizvodnju fosilnih goriva tijekom sljedećeg desetljeća, a postoji i sporazum da njegov izvoz plina u EU poraste za 17% do 2026. godine.

Ove godine je po prvi put predsjedanje konferencijom podijeljeno između tri zemlje – prošlogodišnjeg domaćina (Dubai), sadašnjeg (Azerbajdžan) i sljedećeg (Brazil). Također je alarmantan signal što su dvije od njih zemlje proizvođači nafte. Takvi potezi često su razlog zašto ove klimatske konferencije ne postižu dovoljno dobre rezultate i koriste se za pranje imidža od strane država i tvrtki. Sam predsjednik Azerbajdžana opisao je fosilna goriva kao "dar od Boga", a glavni direktor azerbajdžanskog predstavništva na COP29 snimljen je kako dogovara ulaganja u fosilna goriva s potencijalnim investitorima.

Ove godine pregovore dodatno zasjenjuje pobjeda Donalda Trumpa na američkim izborima, koji je poznat po poricanju klimatskih promjena.

Tijekom svoje kampanje ponovno ih je opisao kao "veliku prijevaru". Sjedinjene Države generiraju najviše emisija fosilnih goriva nakon Kine. Tijekom svog prethodnog mandata, povukao se iz Pariškog sporazuma, a kasnije je Joe Biden poništio tu odluku 2021. Iako Trump neće preuzeti dužnost prije siječnja 2025., trenutna američka administracija ne može preuzeti obveze. Općenito, očekuje se da će se Sjedinjene Države ponovno povući iz sporazuma i napraviti zaokret prema ukidanju politika zaštite okoliša u korist proizvodnje fosilnih goriva. Prema analizi Carbon Briefa, predviđene politike nove administracije mogle bi dodati 4 milijarde tona stakleničkih plinova u atmosferu.

Najbogatiji ispuštaju više ugljika u sat i pol nego što prosječna osoba ispusti u cijelom životu, rekao je glavni tajnik UN-a António Guterres u izjavi, citirajući novo izvješće Oxfama. Također je izjavio da je udvostručenje upotrebe fosilnih goriva apsurdno i da je revolucija čiste energije tu, te da je nijedna skupina, nijedno poduzeće, nijedna vlada ne može zaustaviti. "Ali (delegati zemalja) moraju osigurati da je pravedna i dovoljno brza da ograniči globalni porast temperature na 1,5 °C", dodao je.

Samit je završio bez jasnih rezultata

António Guterres otvorio je konferenciju emocionalnom izjavom.

"Zvuk koji čujete je otkucavanje sata. Nalazimo se u posljednjem trenutku odbrojanja za ograničavanje porasta globalne temperature na 1,5 stupnja Celzijusa. A vrijeme nije na našoj strani."

"Kada je riječ o klimatskom financiranju, svijet mora platiti ili će čovječanstvo platiti cijenu", naglasio je šef UN-a, govoreći svjetskim čelnicima da "vi i vaše vlade morate biti vođeni jednom jasnom istinom: klimatsko financiranje nije milostinja, već ulaganje; klimatsko djelovanje nije dobrovoljno, već obvezno."

Financiranje mjera prilagodbe i ublažavanja za zemlje u razvoju središnja je tema

Postizanje dogovora o pregovorima za takozvani "novi kolektivni kvantificirani cilj" (NCQG) za financiranje mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u zemljama u razvoju ključna je tema ove godišnje konferencije. Ovaj cilj zahtijeva Pariški sporazum iz 2015., prema kojem razvijene zemlje moraju osigurati klimatsko financiranje siromašnijim kako bi one mogle smanjiti svoje emisije stakleničkih plinova i nositi se s posljedicama klimatske krize, poput učestalijih i intenzivnijih ekstremnih događaja.

Prema najnovijim procjenama, zemljama u razvoju, isključujući Kinu, trebat će oko 1,3 bilijuna američkih dolara godišnje – iznos na kojem inzistira skupina zemalja u razvoju (G77). Neki ekonomisti procjenjuju ga čak na 2,4 bilijuna američkih dolara. Gotovo polovica tog iznosa vjerojatno će doći iz postojećih državnih proračuna i iz domaćih ulaganja privatnog sektora, a ostatak – oko 1 bilijun – morat će doći iz međunarodnog klimatskog financiranja.

Prošle godine konačno je potvrđeno osnivanje zasebnog fonda za "gubitke i štete", ali prema većini stručnih procjena, početno financiranje od 700 milijuna daleko je od dovoljnog – što je također istaknuo António Guterres.

Postoji napredak i na ugljičnim kreditima

U ponedjeljak su zemlje dale zeleno svjetlo standardima kvalitete za ugljične kredite, koji su ključni za pokretanje globalnog tržišta ugljika pod pokroviteljstvom UN-a prema članku 6. Pariškog sporazuma o klimi, koji će financirati projekte za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Ako sve prođe dobro, tržište bi moglo početi s radom već 2025. godine.

U teoriji, ugljični krediti dopuštaju zemljama ili tvrtkama da plaćaju projekte, poput pošumljavanja, koji smanjuju emisije ugljičnog dioksida ili ga uklanjaju iz atmosfere, te da koriste generirane kredite za kompenzaciju vlastitih

emisija.

Većina ekoloških organizacija tradicionalno kritizira sheme trgovanja emisijama jer se boje da će, putem ovog mehanizma, tvrtke možda nastaviti onečišćavati uz naknadu umjesto da provedu stvarne mjere za dekarbonizaciju svojih procesa i proizvodnje.

Protest aktivista za zaštitu okoliša tijekom COP29 protiv tržišta ugljika. Izvor naslovne fotografije: Flickr.

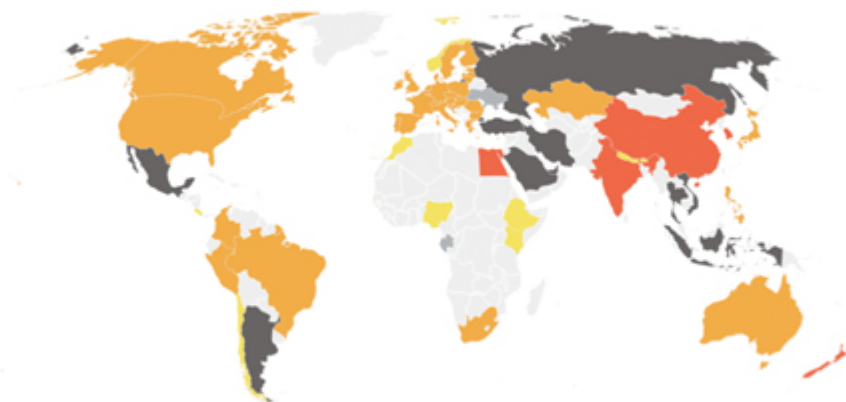
Kao i obično, aktivisti su i ove godine prisutni na forumu, organizirajući demonstracije kako bi skrenuli pozornost delegata i javnosti na nedostatak dovoljnih mjera za zaštitu okoliša i klime.

Tržište ugljika moglo bi biti jedan od načina da američke tvrtke nastave sudjelovati u globalnim naporima za rješavanje klimatskih promjena, čak i ako se Sjedinjene Države povuku iz Pariškog sporazuma. Ako se to dogodi, američke tvrtke moći će nastaviti kupovati kredite kako bi ispunile svoje dobrovoljne ciljeve.

Zemlje su dužne podnijeti nove, ambicioznije ciljeve smanjenja emisija do veljače 2025.

Nacionalno određeni doprinosi, koji predstavljaju obveze svake zemlje za klimatsko djelovanje prema Pariškom sporazumu, tradicionalno su važna tema na klimatskim konferencijama, ali ove godine su od sekundarnog značaja.

Съвместимост на Национално определените приноси на страните с целта от 1,5°C

Последна актуализация: ноември 2024

Procjena kompatibilnosti nacionalno određenih doprinosa zemalja s ciljevima Pariškog sporazuma. Prilagođeno prema: Climate Action Tracker.

Međutim, tema se ne može zanemariti, jer su mjere većine zemalja, uključujući one EU-a, nedostatne za postizanje ograničavanja globalnog zatopljenja na ispod 2 °C (slika 2).

Prema novom izvješću Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), do 2030. potrebno je smanjenje emisija stakleničkih plinova od 42%, a do 2035. – 57%, kako bi se postigao cilj od 1,5 °C iz Pariza. Ako se ambicija ne podigne u nadolazećim novim nacionalno određenim doprinosima zemalja i ako se njihova provedba ne započne odmah, svijet će krenuti prema porastu temperature u rasponu od 2,6 – 3,1 °C u ovom stoljeću.

Istodobno, Svjetska meteorološka organizacija (WMO) objavila je da je 2024. na putu da bude najtoplija godina u povijesti meteoroloških promatranja.

Iako je prošlogodišnja konferencija postigla bez presedana sporazum o "udaljavanju od fosilnih goriva", emisije stakleničkih plinova nastavljaju rasti, a ukupna emisija za ovu